

Жыргалбек Шералиев

Ош 2013

УДК 821.51
ББК 84Ки7-5
Ш-49

Ш-49 Шералиев Жыргалбек
"Үзүлбөгөн үмүттөр", Ош, 2013 36 бет

ISBN 978-9967-03-966-7

Баатыр акын Жыргалбек Шералиевдин «Үзүлбөгөн үмүттөр» тунгуч ыр жыйнагы Москвадагы «НУР» гезитинин ээси Багытбек Бабанов негиздеген «Москва кайрыктары" адабий клубу тарабынан кызуу талкууга алынып, басмага сунушталды.

Окурмандардын кызуу чөйрөсүнө арналат.

Ш 4702300200-13

ISBN 978-9967-03-966-7

УДК 821.51
ББК 84Ки7-5

©

"ЭР ЖИГИТ ЭЛ ЧЕТИНДЕ, ЖОО БЕТИНДЕ"

Биздин элибиз кылымдарды карытып өз дилибизди, тилибизди, жана улутубузду сактап калабыз деген нечендеген баатырларыбыз эл үчүн курман болуп келишкен.

Ал эми чыгармачылыкта баатырдык жана турмуштук эпостордон үлгү алып келебиз.

Өкүм сүргөн жылдардын учурдагы баатыр жигиттерибииздин бири, Ак Талаа районунун кулуну Ата Мекен партиясынын лидери, Апрель Революциясынын баатыры Жыргалбек Шералиевдин чыгармачылык жолуна назар салсак.

Баатырдын жүрөгүнөн, ак дилинен жараткан ыр саптарында, таптаза бала жүрөгү менен жазган ырларынан жана сүйлөгөнүн сөзүнөн баамдоого болот.

Турмуш адам баласын түрдүү бөөкө салып, тарбиялайт турбайбы биз сөз кылып жаткан Жыргалбек агайды жараткан бир гана ак жүрөктүүлүккө тарбиялап, ак иштеп, ак сүйлөгөнгө, ак жүргөнгө үйрөткөн экен.

Демек баатырдык теңдикти, актыктын, адилетчиликтин намызын коргогон, эл үчүн башын сайган адамдар турбайбы.

Айрыкча өз башынан өткөргөн жылдардагы жаштыктын ажарын ачып,

Махабаттан азап тартып, ак сүйүүнүн сыйкырдуу күчтөрүнө баа берип, ыйык сезимдерди жараткан.

Турмушта кайдыгер адамдардын бетин ачкан. Мекөнчилдиги келечек муундарга үлгү берет.

Байкоомдо бала жүрөктөгү сезимдер менен жашап, чыгармачылыкты, мекөнчилдикти, коомдук иштерди үй-бүлөөсү менен бирге алып кыйынчылыка баш ийбөгөндигинде турат,

Жан уруп жалаң төш жашап келгендиги, эл үчүн табылгыс адам экенин унутпоо керек.

Жыргалбек байөкенин ыр саптарында жаштарга үлгүлүү жана турмушка болгон кызыкчылыгын арткан касыеттүү жылуулук алууга болот.

Урматтуу окурман сиз баатырдын бала жүрөгүн тыңшап көрүңүз, сизди кайдигер калтырбаса болгону.

Жыргалбек баатырга чыгармачылыкта ийгиликтерди каалаймын ак жол сизге.

***"Москва кайрыктары" адабий клубунун
жоопту редактору "Жан шерик" жана "Асыл
турагым" ыр жыйнактарынын автору,
КР улуттук жазуучулар союзунун мүчөсү
Адашкан Пирматов***

ТААНЫШТАР

Тааныштар ташкын болуп турган мөнөн,
Кантейин жүрсөң болду аман эсен.
Тандалып азайганың аз келгенсип,
Жан дүйнөң аргасыздан кемийт экен.

Издеймин араңардан асылдарды,
Кыйышпас жан досторум барсыңарбы.
Турмушта чырмалышкан чыйыр жолдо,
Жашоодо түйшүк тартып калдыңарбы.

Тааныштар таш боор болуп кеттиңерби,
Бирин да билдирбедиң ой пикирди.
Акындык жүрөк мөнөн ойлой берип,
Амандык арнап көлөм ак-тилекти.

Кайдасың кара көздүү сулуу кыздар,
Жылмайып карап турган бир кезекте.
Картайып кеткен мөнөн карындаштар,
Билип кой махабаттын картайбасын.

Тааныштар ташкын болуп турган мөнөн,
Таалайга таңсыз турмуш жазган экен.
Качандыр ар -бириңди ойлой берип,
Кайрадан жалгыздыкка сиңип көтөм.

ҮЗҮЛБӨГӨН ҮМҮТТӨР

Ошол күнү кара басып тунарып,
Жамгыр жаады эч басылбай көгөрүп.
Жолуксам деп бир өзүңө жаркыным,
Жол торолуп мага каршы түнөрөп.

Кайран үмүт алып учат сапарга,
Жан дүйнөмдү ээлеп алды кусалык.

Мына ушинтип турам жолдо катарда,
Көздөн жашты төгөм күнүм узарып.

Жылдар кетти, мезгил өттү билинбей,
Көңүл кири эч болбосо жибибей.
Өмүр бою өксүй берүү өзүңдөн,
үмүтүмдүн бир үзүлгөн тамчысы.

Асыл ойлор асылганын койбоду,
үзүлбөдү үмүт мени жойлоду.
Сагынычтын саргарганы сезилип,
Жүрөк ооруйт бул жашоого тойбоду.

КҮНҮМДҮК ОЙЛОР

Күн бүркөк бүгүн ачылаар,
Көңүлдөш курбум табылаар.
Арманда калган өмүрдө,
Ачылаар гүлүң ачылаар.

Күн өтөр көңүл жазылаар,
Көңүлдүн кири артылаар.
Көрүнбөй калган махабат,
Гүл кайыр болуп кулпунаар.

Жамгыр жаап бүгүн басылаар,
Көңүлүң кайра ачылаар.
Көөдөндө калган кусалык,
Көк чөптөй болуп тамырлаар.

Күн чыкты, кайтып ал батаар,
Күнүмдүк ойлор жаралар.
Жарылып кетип акыры,
Жай алар жаның жай алаар.

2005-ж. Казань.

ТОЙБОЙ КЕЛЕМ

Тойбой келем, бул жашоодо,
Дүкөндөн нан алсам да.
Грамм-грамм жеп койгон,
Арам тамак набайчы.
Кымыз ичсем базардан,
Суусун канбайт чаңкасаң.
Кымызды кургак сүттөн жасашкан.
Суусамырдын кымызы деп,
Алып сатар алдаган.
Тойбой келем,
Базардан эт алгандан.
Арзыбай алган этке басып келем,
Карышкырдай жулунган эт сатар,
Эткө сөөктү чаптап койгон,
үч жүз грамм таразадан жеп койгон,
Тойбой келем.
Дүкөндөн туз алсам да,
Арзыбай алган тузга,
Ичимден туз урсун деп каргап келем,
Тойбой келем жашоодо,
Тойбой келем,
Ичимден туз урсун деп каргап келем.

КӨҢҮЛ АЙТУУ

Турмушуң эшек араба,
Эчкимди деле караба.
Туулбай бир койсоң не болмок,
Туткундап турмуш турганда.

Турмуш бир кызык кайгырба,
Таарынба берген тагдырга.
Жашоону урдум деп койуп,
Аракка досум алдырба.

Жашоодо өткөн турмушуң,
Кайчылаш аял затына.
Жолукса жакшы ак жоолук,
Өтпөптүр өмүр тек гана.

Ушундай жашоо ушундай,
Уланат кээде ар кандай.
Унутуп өткөн кеткенди,
Адамча жаша алданбай.

Өчөшпө деле өчөшпө,
Турмушту төккө кетирбе.
Өткөн соң өзүң көргөндөй,
Өлүм да келет өмүрдө.

БААЛАЙ БИЛ

Баа берип жашоонун шартына,
Байкатты баш чайкап кайгыда.
Тагдырым татаалдап күн сайын,
Өмүр да өткөндөй алдыга.

Жалгыздык жашоодо кыйнады,
Жалындап жакшы эле туйлаптыр.
Кайдасың боорукерим кайдасың?
Таппадым сендей адамды.

Жашоого жаңыдан келгенде,
Турмуштун чыйырын мөн баскам.
Изилдөп жашоонун таттуусун,
Көңүлгө көп нерсе батпаган.

Чыркырап чымындай өтүптүр,
Жаштыктын жалындуу курагы.
Баалабай баардыгын кетирип,
Баалени башыма үйүпмүн.

1996-ж.

КЕТКИМ КЕЛДИ

Төрөлүп жашоого бир эле,
Бактысыз турмушка кабылгам.
Төп келбей көңүлгө көп нерсе,
Кайдыгер бир жакка баратам.

Оокаттын кулу болуп жашаганча,
Оолактайм тынч жашоонун тарабына.
Ойлорду тилебедим өзү келди,
Ичимде намысымды өрттөй берген.

Ашыктым көп нерсеге жете албадым,
Арданып ар бир кеткен каталыктан.
Чече албай бул жашоодон кече албадым,
Коштошуп бул дүйнөдөн кете албадым.

СЕЛКИГЕ

Коштошуп артымдан жаш алып,
Калгансың алыстап акыры.
Кол булгап келгенсип каараның,
Серпилтип жүрөктүн жакыны.

Жылдар да билинбей өтүптүр,
Бук болуп көңүлгө келиптир.
Сөкөтим сени мен көрө албай,
Жашоодо өмүрүм өтүптүр.

Айланып жаштыкта максаттар,
Алыска сапарды улагам.
Селкини көрө албай мен анан,
Сүйкүмдүү элесің карманам.

Издеген бакытты алыстан,
Коштошуп артымда калтыргам.
үмүттөр айланып табышкан,
Эстесем өзүңдү жактыргам.

1976-ж.

АПАМА

Жетим кылбай, желге ургузбай апаке,
Бактың эле балдарыңды өзгөчө.
Ооруп жатып, ойлой берип уулуңду,
Өмүр өттү арман кылып дүйнөдө.

Кош бол апа, коштошуубу түбөлүк,
Жаныңда башты салам түнөрүп.
Арбагың колдоп жүрсүн карындашты,
Кор кылбай багып турду күн өткөрүп.

Арман көп, бага албадым каарыганда,
Максаттар көп, айылымдан алыстарда,
Аргасыз ал бактыма байыр алам,
Алаксып балдар менен тагдырыма.

Алыстайм акырындап, жылдар өтөөр,
Элесиң ойлоп койсом келип кетээр.
Баш ийип таазим кылып арбагыңа,
Окуймун куран арнап көз өткөнчө.

Коштошууга алым сынбай бүгүн апа,
Бүгүн келдим күмбөзүңө таазим кыла.
Келе албай жалган өмүр өтүп кетсе,
Арбагың күтүп жүрөөр бул жалганда.

БУЛ ДҮЙНӨ

Жалгыздыкка ойду кыска таштаба,
Бир тагдыр айлантты жанына.
Жан болсом бир келген дүйнөгө,
Жалтанып калдымбы жалганда.

Сагыныч аз калды алдагы,
Сандалган ойлордун узагы.

Жоголгон ойлорду уга албай,
Кулак да укпастан тунарды.

Баскан жол баралбай узарды,
Бактысыз күндөр да кыскарды.
Байкатпай ичимден тек гана,
Аз калды жашоо да аз калды.

Басканда көздөрүм талыды,
Буттар да буугансып тушалды.
Жеткенге эрким да жете албай,
Бул дүйнө тумандай тунарды.

КЕМ ДҮЙНӨ

Эсимде тартуулабай жакшы нерсе,
Талпынган канат сынган бир кезекте.
Энчиме тийип калган бакыт кушу,
Уча албай жүргөн экөн бийиктикке.

Аралап тоолорду жаштайымда,
үмүтүм сагынычтан үзүлбөгөн.
Келет деп карааныңды күтө берип,
Көңүлдө өзүң гана жетишпеген.

Кем дүйнө кемчилиги толуктанбай,
Мен өстүм кусалыктан арылбастан.
Кетипсиң тоо койнуна мени таштап,
Буркурап ыйлап-ыйлап азап тарткам.

Каркыралар кайтып учуп кетишти,
Карагаттар мөмө берди күз эле.
Айыкпаган дартым калып жүрөктө,
Атам кайтпай калган күнү эсимде.

1976-ж.

ТИРҮҮЛҮКӨ КУБАНАМ

Ооба дедим, ошол күндү эстедим,
Жаңылыштык, жаш кезимди кетирдим.
Ошол күндү түшүнө албай өзүмчө,
Ойлорумду ары-бери эледим.

Андан бери мезгил жортуп шамалдай,
Эстеп алып ал күндөргө кайгырмай.
Эмне мынча тагдырыма туш болгон,
Турмушумду издесем да таба албайм.

Байкушмунбу? баш катырып отурмай,
Кээде арзыбайм жашоо жолду таба албай.
Ойлой берип, ой санаадан айрылып.
Тирүү жүргөн турпатыма кубанам.

Азаптыктын тозогуна батканда,
Ач бөрүүгө алдырбадым бир гана.
Кайра өзүмчө жаңы гана жаралып,
Чыйраламын турмуш шартка жараша.

АТА-МЕКЕН

Ата-журтум өзүң менен мактанам,
Өмүрүмдү курмандыка чалсам да.
Мейкиндиктин чокусуна жеткендей,
Алыс жүрүп карааныңдан айланам.

Ала-Тоону эстегенде кубанам,
Акырында сага барып кубанам.
Пири болуп чокулардын үстүндө,
Бүркүт болуп өмүр бою шаңшысам.

Алыс жүрүп карааныңдан айланам,
Ата-Мекен жүрөгүмдө кайнаган.
Султан болуп бөтөн жерде жүргөнчө,
Бактылуумун кулуң болуп жашасам.

МЕНИН СҮЙҮҮМ

Менин сүйүүм, бүтпөс ырым өзүмсүң,
Көңүлүмдө көп нерсени көрүпмүн.
Сага арнаган баардык жакшы ойлорум,
Билбептирмин ташкын болуп кетерин.

Менин сүйүүм жүрөгүмдө экенин,
Кеч болдубу билбей жүрөт дебегин.
Какшай берип карааныңдан калганда,
Кабыргамдын кайышканын билемин.

Менин сүйүүм сулуу таңдын атканы,
Түнү бою кыйнай берген адаты.
Өмүрүмдө өксүй берүү өзүңдөн,
Таалайымдын тайкы болгон жактары.

Менин сүйүүм май айынын аптабы,
Күкүк-зейнеп шаңшып турган убагы.
Мезгил өтүп кыйнай берген өзүнчө,
Көздөрүмдүн көтөрө алгыс жаштары.

АТА-ЖУРТКА

Жоголбойлу кыргыздар жоголбойлу,
Намыстанып Ата-журтту ойлойлу.
Керек болсо курман чалып өмүрдү,
Ата-Мекен коркунучта турганда,
Улуу духту көкөлөтүп көтөрүп,
Чет-четинөн тентип кетпей баарыбыз,
Улук журттун, улуулугун баалайлы.
Жерибизди керттип сатып ажоолор,
Өз жерине чыккынчылык кылышкан.
Тектүү жердин тукумдары экенбиз,
Ата-Мекен асылдыгын баалайлы.
Ансыз деле өзүбектер кетмендеп,
Чек араны кызып келе жатпайбы.

Боз талаада боздоп калган бөрүдөй,
Төнтүп басып, төксиз болуп калбайлы.
Ата-журттун жүгүн алган моюнга,
Күйүп бышкан мырзаларды тандайлы.
Элим, жерим мекенин ыйык туткан,
Чыгаандарын сынга салып карайлы.
Чыгаандардан чыга албаса мырзалар,
Өз баласын өлүмгө да буйурган,
Курманжандай датка, айымдан тандайлы.
Чыгат бизден күйүп бышкан даткалар,
Апрелдин коогалаңы башталып,
Ата-Мекен коркунучта турганда,
Чыкпадыбы чыгаан эже Роза.
Эл журтунун жүгүн алып моюнга,
Тең карады карапайым калкына.
Апрелде жаңы гана көксө сууп,
Жоготконду толуктай албай турганда,
Түштүктөгү коогалаңы башталды,
Жети ойлонуп бир чечимге келе албай,
Роза эже күнү-түнү кыйналды.
Башка иш түшүп кыйналганда кыргыздар,
Эже жүрдү эркектерден талаша,
Чындык үчүн чыркырады жан дүйнө,
Жоголбойлу кыргыздар жоголбойлу,
Намызданып Ата-журтту колдойлу.

ӨМҮР

Чиркин жашоо, билинбестен өтүптүр,
Акырындап белес жакка жетиптир.
Кырга чыксам карылыгым көрүнүп,
Кайран өмүр мезгил менен кетиптир.

Тагдыр мени тамашалай береби,
Тайгак көчүү, таштак жолун бөргөнби.
Өйдө жылсам өмүр бою жете албай,
Ушул бойдон жалган жашоо өтөбү.

Мөйли мөзгил калыбыңда ага бөр,
Бирок тыңдап турмушуңду кыла көр.
Ата-журтка салым кошуп кымындай,
Сыйлуу болуп из калтырып кете көр.

Чапкан сайын чыга бербейт көз деле,
Майрам болоор мен жашаган көчөдө.
Мына ошондо чээрим менин жазылып,
Түштүгүмө минер элем боз жорго.

Адамбыз да көңүл кайра муздады,
Ачуу шамал жан дүйнөмдү каптады.
Өксүп ыйлап өлбөй жашоо уланып,
Ичер суумдун түпкүр жагы булакта.

КОШТОШУУ

Эстесем сени сүйүктүүм,
Көзүмдөн жашым кылгырат.
Күтөм деп айткан сөзүңдөн,
Күйгөндөн жүрөк арданат.

Коштошкон ошол айлуу түн,
Антыңа күбөө боло алат.
Алардын баарын унутуп,
Таштап бир кеттиң башкага.

Сүйүктүүм сенде жол болсун,
Мостойттуң салдың кайгыга.
Коштошуп ошол ак таңда,
Солдатка сапар улагам.

Ак жоолук булгап артымдан,
Күтөм деп мага кыйкырсаң.
Күдүңдөп тоолор жаңырган,
Алышып ойноп айылдан,

Акыркы жолу узаткан.
Жан эркөм чыкпай оюумдан,
Алыстап сөндөн айрылгам.

1978-ж.

АТАНЫН САГЫНЫЧЫ

Жол карайм күндө эшикте,
Күтүүнүн жолу эсимде.
Күтпөй бир кантип кое алам,
Сагынып күндө кыйналсам.

Аталык төгүлгөн мээримим,
Билеби кыздарым билеби?
Апасын ээрчишип кетишкен,
Күтүүдөн ээнсиреп эригем.

Чарчабайм күтүүдөн эч качан,
Кусалык чалыккан кайрадан.
Келет деп үмүткө багынып,
Санаадан картайып баратам.

Балалуу болгондо бааларсың,
Атаңдын акыркы кадырын.
Жолукпай жол карап ошондо,
Буркурап аталап ыйларсың.

Силерге өмүрдү бергемин,
Сагынып түнөргөн жүрөгүм.
үшкүрүк ташталбай тагдырдан,
Жашоомдо түйшүктү көргөмүн.

ӨКҮНҮЧ

Өткөндү эстеп көңүлүм бүгүн бузулду,
Жаш көзөктө кимдөр көрбөйт сүйүүнү.
Сабыр кылчы, кыйналбагын кымындай,
Айтып бөрчи арман кылган күнүңдү.
Жүрөгүмдү кыйнабачы карандай,
Алсыз болуп, аргам кетип арданам.
Күтүп жүрүп чарчагандан аргасыз,
Жаш жүрөгүм аргасыздан картайды.
Куса болуп бук болгонум тарабай,
Аалам жортуп байкуш үмүт чарчабай,
Ырлар жаздым сага арнап тартынбай.
Сен жөнүндө менин тарткан азабым,
Акырында кайгы муңга батамын.
Көздөн жашым мөлт-мөлт болуп төгүлүп,
Аттиңиң жаштык, арман сүйүү өтүптүр,
Акырындап көрбөн тартып кетиптир.
Жаман сөздүн учкундарын учуруп,
Сен тарапка чагылгандай жетиптир.
Чындыкты издеп чыйрыкканда көңүлүм,
Өкүнүчтө өксүп-өксүп кыйналам.
Ички дүйнөм ардангансып өзүнчө,
Түшүнө албай өкүнүчтө кайгырам.
Кайтып келип карааныңа кабылып,
Айтчы жаным эмне кордук кылгамын.
Чокко күйбөс, музга тоңбос бул жүрөк,
Каалагандай жашай албай түбөлүк,
Ушак айың шайтан сени азгырды.
Тунгуч сүйүү, чиркин өмүр кор болуп,
Учуп кетти арман кылып азгырып.
Күйүт менен өз жанымды кейитип,
Өткөн күндүн эстелигин тургузуп,
Түбөлүккө калтыра албай кыйналам.
Ички дүйнөм ардангансып өзүмчө,
Түшүнө албай ал сүйүүдөн айрылам.
Элесиңди тартып алып кайрадан,
Алып кетчи мөндө жүргөн сүйүүнү,

Сенден бөлөк эч биренө арнабайм,
Жүрөк ооруп алсыз болуп турганда.
Каяктасың? кандай жашап жатасың?
Бирок эркөм, мөн жаныңда жүргөндөй,
Элес -булас, бир нерсени окшотуп,
Арман кылып, алсыздыка айланып,
Кор болгонду түбөлүкө билбейсиң.

Бишкек 1999 ж.

ТҮШҮМДӨ

Түшүмө кирип бир сулуу,
Көздөрү күйөт сүйкүмдү.
Пейлиме менин бергендей,
Периште болуп көрүндү.

Элеси эсте калып калган,
Эстеймин ошол сулууну.
Элдиреп жатып уйкумдан,
Эби жок издейм кайрадан.

Ойгонуп эрте бир жакка,
Күткөнсүп бирөө алыста.
Жоготуп ички дүйнөмдөн,
Түбөлүк калдым арманда.

СҮРӨТҮҢӨ

Сен тагдырга өмүр бою байыр алган,
Күлүңдөгөн көздөрүңдөн айланам.
Жанда жүрсөң кадырыңды сөзбөгөм,
Асылым ай эстеп сени сагынам.

Түгөйлөшүп түшүмө да киресиң,
Түшүнбөдүк тирүүлүктүн милдетин.

Сагынычтын сага арнаган үзүмү,
Сансыз ойго калтыраарын билбегем.

Кабар укпай канча ирет жалынам,
Эркимди ээлеп алган элесинче.
Сүйлөшөм сөңдөн калган сүрөт менен,
Жолукпай калаарымды сезсем деле.

Дагы эле сүрөтүңө карап турам,
Катылып жүрөгүмдө сырлар турган.
Жаңыдан жашоо болуп келген кезде,
Жоготтум бир өзүңдү алсыздыктан.

АДАМДАРДЫ КЫЙНАБАЧЫ СЕН ООРУ

Алсыз оору, алдастаттың оюумду,
Төшөгүмдөн тургузбайсың ойнуңбу.
Ден-соолугум сурап келсе жакшы адам,
Айтып берем сенин иттик оюңду.

Асылбачы, өксүтпөчү сөн оору,
Алсыратпа, заарың чачпа суранам.
Өчөрүлтүп өчүң бардай басасың,
Алгансыңбы? албарстынын батасын.

Алсыз оору эрегишпей кетип кал,
Кумга сиңип, сукка тоңуп өлүп кал.
Адамдарды кыйнай бербей жөнү жок,
Ары жака алыс-алыс кетип кал.

Алсыз оору, эмне мынча өчөштүң,
Жашаймын деп мөн да абдан күрөштүм.
Айлам кетип алсыз болуп калганда,
Алып кетпе өмүрүмдүн үлүшүн.

ЧЫНДЫККА ЧЫРКЫРАДЫМ

Көңүлгө оор нерсени тутуп алып,
Чыга албай чынжырына байланамын.
Багы жок, баркы жок деп айткандардан,
Өлгүдөй кыйналамын арданамын.

Чыңалып кээ күндөрү кан тамырым,
Чындык деп чыркырады кайран жаным.
Эх шордуу пешенеңе жазылганбы,
Армандуу азап чеккен чыйырларың.

Адамдарга боорукөрлик кылган менен,
Кайрымдуулук кайрылып кайтпайт белем.
Бой көтөрүп көздөрүн май басканы,
Көмсинткенсип кээ бирде сүйлөйт экен.

Мына ушундай жашоонун айлампасы,
Жумшак болсоң басынтып табалашы.
Түбөлүкө түркүк болуп турчудай,
Адамдардын бири-биринен айырмасы.

ТАМАРАГА

Бир сулуу бар биздин Көминде,
Аты Тамара тамшандырат көргөндө.
Бою бир токсон беш келген менен,
Акылы мүчөсүнө келишпеген.
Башкалардан өзүн өзгөчө сезген,
Сүйлөсө бөлөк дүйнөдөн фантастикадан,
Колунан төмөнөдөй иш көлбөгөн.
Тааныштар чогулуп Көминдин Орловкасына,
Тамараны дагы чакырышты отурушка.
Аманчылык үчүн деп тос көтөрүп,
Тамара көпөлөктөй көкөлөдү.
Ар кимибиз ар кандай милдет алып,
Тамараны шайладык куурдак курганга.

Оолак турган Турарды от жаккыч,
Бери жакта олтурган Жыргалды,
Тамара шайлап алды жардамчы.
Куурдакты капкара кылып күйгүзүп,
Тузун өчү бардай сээп,
Куурдак жегенге жараксыз болуп калды.
Тамарага эч ким каршы айта албады,
Алгыла-алгыла күйгөн куурдактан,
Тамара бизди какшыктай баштады.
Отту алоолонтуп жагасың деп,
Турарды тилдей баштады.
Күйгөн куурдактан бир үзүм жөп,
Күйүт үчүн тузунан сээп,
Уялдык ардандык бирок Тамарага,
Эч бир сөз айта албадык,
Кээде ушундай болот тура турмушта.

2008-ж.

ЭСТЕГЕНДЕ

Эстеймин, эстегенде эстен тандым,
Элесиң көз алдыма келип калса.
Кайрадан издөө салып жер кыдырып,
Кайтамын кайткыс жолдон арткы жака.

Түшүмө кирген күнү кээ күндөрү,
Калбады айтылбаган сөзүм деги.
Ооруну тилебедим өзү көлди,
Орунсуз өткөн күндүн элесиби.

Айтылбай армандуу ойлор дагы,
Ал мезгил кайрылбады артта калды.
Айланып кээ күндөрү асыл ойлор,
Жаралап жүрөгүмдү чокко салды.

АДАШТЫРДЫҢ

Кайчылаш турмуш кылбай мындан ары,
Чийип сал, тагдырыма так салбачы.
Кемсинтип кордогонду жаман көрөм,
Талкалап таалайымды талашпачы.

Күткөн менен өтүп жаткан күндөрдө,
Антың аткар, уу чылап бер эсимде.
Ажал келбей, аргасыздан өлтүрүп,
Күнөөнү көмкөрүп кой бейитиме.

Кайчылаш турмуш кылбай мындан ары
Күйөөм деп сыйлабадың эр катары.
Бой көтөрүп көкөлөдүң көп эле,
Көгүчкөндөй көтөрбөсөм мен деле.

Адаштырдың ажал мага жетпесе,
Кемсинткениң күнөөм менин бар беле.
Сурактардын суусу жетсе жүрөкө,
Кордобогун мен көңүлчөөк жөн эле.

ҮМҮТТҮ ӨМҮР

Үмүттү өмүр бою сыйлоо керек,
Көңүлдү күчтүү ойлор ээлөп турса.
Сенделип бул дүйнөдөн кете электе,
Сөзөрсиң ырыскынын даамын тата.

Чече алсаң турмушунду ойдогудай,
Чече алсаң сүйгөнүңдүн сырын баалай.
Бул жашоо төлөгөйи тегиз болмок,
Табышмак бул өмүрдүн куну ушундай.

Кутулуп бул турмуштун чынжырынан,
Чындыкты таба албадым чыркыраган.
Акылым адилетке жеткен менен,
Айрымдар жүрөт тура чындыкты
бурмалаган.

ЖИГИТ АРМАНЫ (Поэма)

Ак-Талаанын Кадыралы жеринде,
Болуп өткөн бул окуя бир кезде.
Тоо киндиктүү аймак болгон айылда,
Тимур менен Жамила да чоңойуп,
Кой кайтарып сүйүү болгон эрмеги.
Уккуң көлсө уккун жигит арманын,
Ыр түрүндө айтайымбы сырларын.
Оор тагдырга кырсык басып кабылган,
Кандай кыйноо азаптарды тарткामын.
Эстебөөгө байкуш жүрөк түтпөдү,
Тируүлүктө эстей жүрүү милдетим.
Ушул ырды арнайм сага эстелик,
Жамиланы бүгүн көлип эскерип.
Бирге жүрүп, бирге окуп мектепте,
Тоого чыгып кой кайтарып кез-кезде.
Жан эркөм деп сүйгөн элем ынакты,
Чындап жүрүп жалынына күйгөмүн.
Бир күн кечке бакыт кушун кармашып,
Койду жайып Кош-Дөбөнүн бетине.
Ала чыккам кара мылтык колумда,
Мылтыгымды сурай бердиң жармашып,
Кыйа албадым бердим сага мылтыкты.
Кой тосууга чуркап көлө жаткансың,
Ажал сени чалып жыкты бутуңдан.
Кырсык экен ок жаңылды жаңырып,
Кыздын үнү апалаган жаңырып,
Кара чачың ак жүзүңө жабылып.
Ошол замат кырсык басты айланам,
Чачың ылдый агып жатты кызыл кан.
Эмне болду шайтан айдап айланам,
Түшүнө албай, ишөне албай кыйналам.
Ичте калган сырларымдан айрылам,
Ок жаңылды кырсык басты карандай.
Өзүңө-өзүң ок жаңылтып байкабай,
Эх Жамила тоолор калды муңайып,

Гүлдөр чыгар жыл айланып сумсайып.
Мурункудай кайталанбай жашоодо,
Мезгил агып, жылдар өттү айланып.
Күнөөлү деп сот чечимин чыгарган,
Көп жыл бою мөн түрмөдө олтургам,
Таазим кылып күмбөзүңө келгемин,
Жүрөгүмдөн арман ойду чыгарып.
Кош Жамила, арбак сыйлап күнөөлүдөй
турамын,
Шоорду тагдыр алсыздыка айланып,
Мезгил жетип оо дүйнөгө салганда,
Жансыз барып сага жакын жатаармын.

БИР СУРОО

Эмне үчүн? суроо өзү кыйнай берет,
Чубалжып ойлор деле келе берет.
Азап го айланчыктап туруп алып,
Бутуңдан тартып сөни жыга берет.

Эскербей коюу деген мүмкүн эмес,
Сырлары чечилбестен бул дүйнөнүн.
Бул жашоого конокко келген менен,
Өмүр бир, бир тамчыга тете белем.

Дүйнөнүн ой жетпеген чексиздиги,
Миллион кереметин берип турган.
Өзгөрүп элүү жылда элдин нугу,
Жүз жылда жер кыртышы өсүп турган.

Чексиздик кайсыл жолго барарыңды,
Билбеймин эмне ишти кыларымды.
Жарп этип жалган өмүр өтүп кетсе,
Айтарсың арман кылган бир адамды.

КЫЗДАРЫМА

Алыста жүргөн кыздарым,
Ай мөнөн күндөй самадым.
Аттарын айтып кайталап,
Амандык салам узаттым.

Балдарым менин байлыгым,
Барыңды эстейм ар дайым.
Көзүмдөн жашым кылгырып,
Сагыныч санаа тарткамын.

Сансыз бир ойлор учканда,
Садага болуп кетсемби.
Сар оору болуп жүрөктө,
Салпылдап учуп жетсемби.

Кымбат го мага кыздарым,
Кымындай ойду таппадым.
Кыдырып дүйнө жүзүнөн,
Кыздарым абдан сагындым.

Аман жүр эми алыста,
Айтпаймын сөздү мөн башка.
Аткарып бала милдетин,
Ынтымак бизди жандаса.

Мен өтсөм жалгыз дүйнөдөн,
Арман жок менде сөз башка.
Атаңдын атын өчүрбөй,
Алып жүр кызым тек гана. 2011-ж.

КАРЫЛЫК

Карылык ай карылык,
Кайдан сага кабылдык.
Бутум ооруп чыдатпай,
Отурамын кайгырып.

Карылык ай карылык,
Жаштык кезден айрылдык.
Кайтып келбейт он сегиз,
Кеч ойлондук кыйналып.

Карылык ай карылык,
Мезгил менен айландык.
Өмүр кыска экенин,
Эми сезип байкадык.

Карылык ай карылык,
Кайсыл жолго байландык.
Отуз жаштын омогун,
Көз алдымдан айлантып.

Карылык ай карылык,
Кайда барып такалдык.
Бутум ооруп жыла албай,
Көздөн жашым айланып.
Карылык ай карылык.

1990-ж.

АКЫНДЫК ОЙЛОР

Атадан алтоо болсок да,
Ар жалгыздык башта бар.
Энеден экөө болсок да,
Ээнсиреген күндөр бар.
Мончоктой болгон аялдан,
Ажыраган күндөр бар.

Адашып кээде турмушта,
Алсыз болгон күндөр бар.
Алганың сулуу жар болсо,
Азгырып кеткен бирөө бар.
Күлүк болсо мингениң,
Алсам деген ач көз бар.
Бирде жигит ит минет,
Бирде жигит жип минет.
Азапты чегип акыры,
Алданып калган күндөр бар.
Өзөктөн күйгөн өрт жаман,
Өздөн чыккан жат жаман.
Күйгүзүп кээде жашоодо,
Сындырып салган мындан бар.
Атанын баркын баалабай,
Акмак чыккан бала бар.
Өксүтүп кээде туртушта,
Өмүрдү алган мындан бар.
Эненин сөзүн укпаган,
Ээн баш өскөн кыздар бар.
Турмуштун жолун таба албай,
Талаада калган күндөр бар.
Таң агарып күн чыгаар,
Күн кызарып ал батаар.
Ичер сууң түгөнсө,
Узай турган күн да бар.

УШУНДАЙ БЕЛЕ УШУНДАЙ

Ушундай беле ушундай,
Улачы ойду тартынбай.
Артыңда калган жашооңун,
Өкүнбөй турган жаныңдай.
Өзгөрүп турмуш бат эле,
Өзүңдө күнөө бар беле.
Өкүнтүп таштап сыздатып,
Өмүрдү алдың жөн эле.

Кээ күнү жалгыз өзүмчө,
Кыйналып ыйлап дүйнөдө,
Кайгырып жүрөк картайып,
Өксүдү жашоо өмүрдө.
Ушундай беле ушундай,
Сапарды кайра уламай.
Алыстап менден качпачы,
Арманды мага такпачы.
Чиритип ойдун жакшысын,
Күйүткө мени салбачы.
Сүйдүрүп коюп жүрөктү,
Жүзүмдү көөлөп салбачы.
Күнөөсүз кыйнап адамды,
Кор болгонду байкачы.

ЖАМГЫР

Бул дүйнөгө түркүк болуп турчудай,
Сыноолордон өтө албастан кыйналам.
Бул жашоодон кимдер гана өтпөгөн,
Кыйыры чексиз бул ааламга таң калам.

Мына карайм, булуттардын арасын,
Күн чыгышка сапар улап алгандай.
Көрүп туруп адамдардын кылганын,
Көз жаш төгүп жамгыр болуп жаагандай.

Жамгыр жааса, жазыла албай кыйналам,
Жандан өтүп жалгыздыкка айланам.
Ошол күнү кара басып сен кеткен,
Өкүнүчтө жүрөк муздайт кайрадан.

Таш боор тагдыр тызылдатса ичимди,
Сенби-менби күнөөлөбөйм эч кимди.
Таалайыма мен бактыма жазылган,
Табигаттын кудай берген энчиси.

2012-ж.

ЫСЫК-КӨЛ

Ысык-Көл сөндөн кете албайм,
Тутулуп туулган балаңдай.
Жээгиңде басып далайга,
Өмүрдү улап алчуудай.

Ысык-Көл сөндөн кете албайм,
Энчимди бүгүн алчуудай.
Толкунду тосуп кол менен,
Сырдашым болуп калчуудай.

Ысык-Көл сөндөн кете албайм,
Суктанып карайм талыбай.
Ай көлсүң жаткан көбөлбөй,
Эч жерден сөңдөй таба албайм.

ЧҮЙ

Койнуңдан кагылайын Чүй берекем,
Мен өстүм кучагыңда аман- эсен.
Студенттик күлгүн көз курагымды,
Өткөргөм сыймыктанып сени менен.

Койнуңдан кагылайын Чүй берекем,
Кызгалдак гүлдү дагы терип келем.
Кыз жандап, кызды сүйүп ошол кезде,
Түйшүктүү көп нерседен алыс белем.

Алыстан сапар алып кайра келем,
Кете албай отурамын өзгөчө мен.
Жаз келсе жанга сүйкүм күтүүдөгү,
Жашоодон жалтанбастан өмүр сүрөм.

ӨЗҮҢ ТАЛДАЧЫ

Акындыктын атын чаап сапарымда,
Москва кайрыктары өзүң талда.
Көңүлгө толбой калса жазгандарым,
Саяпкер болуп мага өзүң тапта.

Ал тоолордо көптөн бери болбодум,
Мени сүйүп кучагына катчуу эле.
Шылдыраган булактардын үндөрү,
Амандашып учурашып турчу эле.

Көп жыл бою ой макастан чыга албай,
Шаар турмушу жутуп алды өмүрдү.
Анан калса бакыт таап калаадан,
Төө көтөргүс турмуш бууду көңүлдү.

Эми башка өзгөрүлдү бир башка,
Балдар өстү орустарга жанаша.
Аалам кезип айлымды мөн сагынам,
Баргым келет ойноп жүргөн сырдашка.

Киндик каным тамган ошол мекенде,
Бүгүн кирип атам менин түшүмө.
Окурмандар окуур менин ырларым,
Окубастан калып калсаң өкүнбө.

КАНДУУ ОКУЯ

***7-апрель 2010-жыл эркиндик үчүн курман
болгон эр азаматтардын эстелигине
арнайм.***

Демократия эркин жашоо,
Эл үчүн эч жемишин бербеди.
Карапайым элде жашоо кыйындап,
Эл байлыгы ит бекерге сатылды.

Эсил кайран СССРди эстөшип,
Ээси ооду элдин кетти айласы.
Көтсін! көтсін! дөгөн жыйын көбөйүп,
Чыркыраган чындык күчөп баратты.
Чыдай албай кылганына чоңдордун,
Нараазычылык катуу күчөп эл жерде,
Оттой күйгөн күйүп бышкан жигитер,
Ак үй жака ташкын суудай баратты.
Апрелдин жети дөгөн күнү эле,
Чындыкты издеп чыркыраган кыргыздар,
Жерди саткан ажообузга нараазы.
Жетип калдык мына ак үй жанына,
Мен жанымда бир жаш бала көлө аткан,
Мүрт жыгылды кара өзгөйдүн огуна,
Чачырады баш сөөгү таамай тийген
ажалдан.

Каран түшүп күн басылбай жаап турган,
Коркуп кетип колдон бери сүйрөдүк,
Ал баланы алып кетти тез жардам.
Ажал менен окко каршы кармашып,
Кайра тартпай темир торго бараттык.
Көрөр күндүн, ичер суусу бар экен,
Таамай аткан октор бизден адашып,
Эл жамынган бийлөйм дөгөн мырзалар,
Кайда экенин издейм таппайм кылчайып.
Төңкөрүштү кылган карапайымдар,
Мүрт көткөни сөксөнди ашып баратты.
Ошолорду көргөн сайын буркурап,
Ыйлап турдук көздөн жашты агызып,
Кайраттанып октон коркпой бараттык.
Аккан кандар жаанда сууга айланып,
Селдей агып дарыяга кошулган,
Арбактары учуп жүргөн балдарга,
Жылда келип "Кара-Ташка" сыйына,
Куран окуйм таазим кылып аларга.
Силер өлгөн жоксуңар,
Жылдар өтөр, мезгил өтөр,
Күн күркүрөп, шамал айдап көлөрсөң,
Кара туман жаанга айланып тунарып,

Накта сенин чөриң ошондо жазылып,
Ала-Тоого (аянтына) жамгыр болуп
төгөрсүң.

Апрелде окуяны эскерип,
Пайдаң тийип суусап турган даракка,
Табигаттын көркүн ачып ажайып,
Тамыр жайып таза өсүп келерсиң.
Сен өлгөн жоксуң!
Мезгил жортуп кайра кайтып келесиң,
Бейкуттукта жашап жаткан элиңе,
Сөөк агарып, амандыгын тилерсиң.
Өмүр каарып биз да кайтып барганда,
Талдап чыгып кимдин кандай экенин,
Мезгил өзү тактаганын көргөзүп,
Арбак урган акмактарды кубалап,
Каапырларга кошуп салып таштайбыз.
Ак-караны ажыратып ошондо,
Азатыктын духун өйдө көтөрүп,
Ата-журтка таза урукту себебиз,
Тамыр байла, таза өскүн деп түбөлүк,
Бөлүкчөбүз тамыр байлап көгөрүп,
Таза адамдын төрөлүшүн күтөбүз.
Манас туулар, Чынгыз туулар кылымдарды
карытар,
Ыйык туткан кудай берген мекенде,
Улутубуз уругубуз кыргыздар.

2011-ж.

КУСАЛЫК

Тагдырым менин тамаша,
Таалайга күндөр жанаша.
Жылытпай азыр жүрөктү,
Жылмайган жүзүң алыста.

Көрүшпөй калдык көп күндөр,
Көөдөндө муздайт көңүлдөр.

Аралык улам алыстап,
Арманда өттү өмүрлөр.

Мендеги ойлор жыйылбай,
Бир нерсе жетпейт кыйындай.
Көңүлүм чөгүп көп өтпөй,
Көзүмдөн учкан турнадай.

Тар болуп турмуш баратса,
Тагдырды менден талашпа.
Жоготуп алсыз дүйнөмдөн,
Жолум жок ойдон адаша.

Кеттиң го кеттиң кылчайбай,
Кээр айттың аны унутпайм.
Чубатып көңүл тазасын,
Жылыбай койдум бир дагы.

Таптың го сөн да таптың го,
Тайгак бир жолду бастың го.
Аңтарып баардык дүйнөмдү,
Азапка салып кеттиң го.

Жоготтум баардык нерсемди,
Сүйүүнү дагы сезимди.
Тамактын тузун биле албай,
Көм болуп калды бул дүйнө.

Кара деп акка алмашып,
Калдымбы алсыз чырмашып.
Чыңалып ойдун сырлары,
Чыга албай калдым адашып. 2013-ж.

ЗАМАНА

Оо жараткан! Ыйман тилеп сыйынам,
Бир чеги жок бул бузулган дүйнөдөн.
Алла талла, кудай сенден суранам,
Адамдарга бир тартипти кылбасаң.

Оо жараткан! тобо кылдым сыйынам,
Бир жаралып миллиондун арасынан.
Ата-энемдин арбагына сыйынып,
Куран окуп, таазим кылып келе атам.

Оо замана! куурулганын карасаң,
Адамзатың жырткыч болуп бараткан.
Бир-биринен ырыскысын талашып,
Акыр заман, жок болууну каалашкан.

Бул дүйнөнү каптап кетсе кыямат,
Топон сууга айланамын кетемин.
Жаңы жерди каймактатып жаратып,
Кайра жаңы бул дүйнөгө келемин.

МАЗМУНУ

"Эр жигит эл четинде, жоо бетинде"	3
Тааныштар	5
Үзүлбөгөн үмүттөр	5
Күнүмдүк ойлор	6
Тойбой келем	7
Көңүл айтуу	7
Баалай бил	8
Кетким келди	9
Сөлкигө	9
Апама	10
Бул дүйнө	10
Кем дүйнө	11
Тирүүлүкө кубанам	12
Ата-Мекен	12
Менин сүйүүм	13
Ата-журтка	13
Өмүр	14
Коштошуу	15
Атанын сагынычы	16
Өкүнүч	17
Түшүмдө	18
Сүрөтүңө	18
Адамдарды кыйнабачы сен оору	19
Чындыкка чыркырадым	20
Тамарага	20
Эстегенде	21
Адаштырдың	22

Үмүттү өмүр	22
Жигит арманы	23
Бир суроо	24
Кыздарыма	25
Карылык	26
Акындык ойлор	26
Ушундай беле ушундай	27
Жамгыр	28
Ысык-Көл	29
Чүй	29
Өзүң талдачы	30
Кандуу окуя	30
Кусалык	32
Замана	34

**Адабий- көркөм басылма
«Үзүлбөгөн үмүттөр»**

**Редактору: Адашкан Пирматов
Техредактору: Акылбек Тойчубаев
Корректору: Ыкыбал уулу Элдияр**

Төрүүгө берилди 20.09.2013. Басууга 10. 10. 2013 ж.
Кагаздын форматы 84x60. 2,25 б.т. Буйрутма №95.
Нускасы 200.

Ош шаары, Курманжан-Датка көчөсү 236.
